

РЕШЕНИЕ

№ 646

гр. София, 17.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на втори май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Кристина Филипова
Даниела Христова

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Кристина Филипова Въззивно гражданско дело № 20221000503575 по описа за 2022 година

С решение № 262633 от 4.08.2022 г. по гр.д. № 13646/20 г., СГС, 2 с-в, осъжда ЧСИ Г. С. Д. да заплати на А. А. В. и Т. Н. В. по 45 656,18 лв. на основание чл. 74, ал. 3 ЧСИ вр. чл. 441, ал. 1 ГПК, вр. чл. 45 ЗЗД като обезщетение на вреди от противоправни действия на ЧСИ със законната лихва от 10.12.2020 г. до окончателното изплащане, и по 13 913, 56 лв. на основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД като обезщетение за забава от 10.12.2017 г. до 10.12.2020 г.

Със същото решение се осъжда ЗАД „Армеец“ АД да заплати на ЧСИ Г. С. Д. сумата от 91 312, 36 лв. на основание чл. 229 КЗ (отм.) вр. чл. 25, ал. 1 ЗЧСИ като застрахователно обезщетение по застраховка „Професионална отговорност“, сключена на 4.03.2015 г.

С допълнително решение № 263226 от 1.11.2022 г. е постановено допълване на основното, като се осъжда ЗАД „Армеец“ АД да заплати на ЧСИ Г. С. Д. сумата от 27 827,13 лв., съставляваща законна лихва от 10.12.2017 г. до 10.12.2020 г. и законна лихва върху сумата от 91 312,36 лв. от подаване на исковата молба на 10.12.2020 г. до окончателното изплащане.

Срещу решението е постъпила въззивна жалба от ЧСИ Г. С. Д., в която

се сочи, че исковете (предявени на 10.12.2020 г.) са погасени по давност, която тече от 25.07.2014 г. (дата на деликта, съставляващ незаконосъобразно назначаване на особен представител). Счита, че правилото на чл. 499, ал. 1 ГПК важи и в настоящият казус (при отмяна на постановление за възлагане), а не само при евикция на купувача. Подчертава, че „правният хаос“ в отношенията между страните се дължи на постановената от ВКС отмяна по реда чл. 303 ГПК на постановлението за възлагане, което с последвало ТР № 6 от 20.05.2022 г. по т.д. № 6/20 г., е признато за неправилно. В този смисъл счита, че СГС е следвало на самостоятелно основание да извърши преценка на законосъобразността на действията на ЧСИ поради нови обстоятелства, визирани в т. 2 на ТР № 3 от 22.04.2019 г. по тълк. д. № 3/2016 г., ОСГТК на ВКС. Моли решението да се отмени в частта, в която ЧСИ е осъден да заплати исковите суми на ищците. Претендира разноски.

Срещу решението е постъпила въззивна жалба от ЗАД „Армеец“ АД, трето лице помагач и ответник по обратния иск, предявен от ЧСИ. Решението е обжалвано в частта, в която са уважени главните искове срещу ЧСИ и в частта, в която са уважени обратните искове срещу застрахователя. Твърди се, че ищците не търпят вреди, тъй като същите се намират в имота и той не им е отнет. Отделно намира, че не се касае до покрит риск, тъй като действията на ЧСИ (назначаването на особения представител) не били от категорията на несигурни, неизвестни и независими от волята на застрахователя (ЧСИ) събития. Счита, че е изтекла погасителна давност по чл. 197 КЗ (отм.), която тече от датата на действието на ЧСИ (деликт) – 25.07.2014 г. Счита, че не следва да се уважава иска и по отношение на таксите по т. 23 ТТР (1727,73 лв.) и местен данък (2399,63 лв.).

Срещу допълнителното решение е постъпила въззивна жалба от ЗАД „Армеец“ АД, като се твърди, че същото е постановено при допуснати процесуални нарушения. Намира, че иск по чл. 86 ЗЗД не е предявен в преклузивния срок и ЧСИ не е въвел искане за заплащане на лихви, а само на „суми“ по главните искове. Моли да се отмени решението по чл. 250 ГПК.

В писмен отговор ЧСИ Г. Д. поддържа жалбата на ЗАД „Армеец“ АД в частта, в която се обжалва решението по главните искове, но жалбата на застрахователя е оспорена, в частта, в която се обжалва решението по обратните искове. Сочи, че е налице покрит риск и че 5-годишната давност

тече от момент, в който ЧСИ, като застраховано лице, заплати на увреденото лице суми, за които е осъден.

В писмен отговор А. А. В. и Т. Н. В. оспорват жалбата на застрахователя. Подчертават, че се касае до частично предявена искова претенция, по която вече има постановено осъдително решение и със сила на присъдено нещо правопораждащите факти са установени. Подчертава, че вредата е настъпила считано от датата на постановяване на решение № 34 от 21.04.2017 г. по гр.д. № 3066/2016 г., ВКС, когато е отменено постановлението за възлагане и В.и са загубили правото на собственост. Възразява срещу доказателствените искания.

В писмен отговор А. А. В. и Т. Н. В. оспорват жалбата на ЧСИ. Изтъкват, че давността при известен извършител тече от увреждането (определение № 97 от 12.02.2019 г. по гр.д. № 2881/18 г., III ГО), т.е. от момента, когато настъпят всички елементи на фактическия състав на деликта. Считат, че чл. 499, ал. 1 ГПК не може да се прилага разширително и не следва да се отчита в разглеждания правен спор. Възразяват срещу становището, че следва да се вземе предвид междувременно постановеното ТР № 6/2020 г., като подчертават, че в случая е от значение само факта, че ЧСИ е допуснал нарушение като е назначил незаконосъобразно особен представител и от това ищците са били лишени от правото им на собственост, след отмяна на постановлението за възлагане.

В писмен отговор ЗАД „Армеец“ АД поддържа жалбата на ЧСИ Д..

В писмен отговор ЧСИ Г. С. Д. оспорва въззивната жалба на застрахователя срещу допълнителното решение. Намира, че надлежно е предявил обратните си икове за всички суми, за които бъде осъден, като е платил и следващата се държавна такса за тях (вкл. и по иска за лихви по чл. 86 ЗЗД).

Въззивните жалби са подадени в срок, срещу валидни и допустими съдебни решения, преценени като такива в съответствие с чл. 269 ГПК.

Софийски апелативен съд при преценка на доводите на страните и доказателствата по делото намира следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 74 ЗЧСИ вр. чл. 441 ГПК.

Ищците А. А. В. и Т. Н. В. твърдят в искова молба от 10.12.2020 г., че в производство пред ответника ЧСИ Г. Д. закупили на публична продаж

недвижим имот, собственост на Е. Л. Ч. и Т. Ч., за което ищците внесли сумата от 95 885 лв. Отделно от това те заплатили 1727,73 лв. такса по т. 23 от ТТРЗЧСИ и местен данък в размер на 2399,63 лв. Имотът бил възложен на ищците с постановление за възлагане от 27.04.2015 г., но то било отменено от ВКС по реда на чл. 303 ГПК, тъй като ЧСИ незаконосъобразно назначил за особен представител на длъжниците Ч. адвокат, *определен от САК, а не от СРС*. Твърдят, че с отмяната на постановлението собствеността преминала обратно в правната сфера на длъжниците по изпълнението, а на ищците не били възстановени сумите за продажна цена, такси и местен данък, както и 1200 лв. като възнаграждение в производството по чл. 303 ГПК. Сочат, че поради деликтното поведение на ЧСИ са претърпели имуществени вреди, които следва да бъдат обезщетение, като за това вече били провели съдебно производство, в което *с влязло в сила съдебно решение* била уважена част от исковата им претенция, а именно – сумата от 4672,64 лв., като част от продажната цена, както и сумите от 2399,63 лв. и 1727,73 лв., като такси и данъци, и сумата от 1200 лв. като адвокатско възнаграждение. Като се позовават на т. 2 от ТР от 22.04.2019 г. по т.д. № 3 от 2016 г. и като считат, че елементите за деликта са установени със СПН, претендират да им бъде заплатена останалата част от дължимото им обезщетение, а именно – 91 312, 36 лв. (остатък от платената от тях продажна цена), ведно със законната лихва от датата на исковата молба, както на основание чл. 86 ЗЗД законна лихва върху главницата от 91 312, 36 лв. за период от три години преди исковата молба – 10.12.2017 г. – 10.12.2020 г. Поискано е сумите да се заплатят по-равно на всеки от двамата ищци, ведно с разноси по делото.

Ответникът ЧСИ Г. Д. оспорва исковете, като намира, че за новопредявената част е изтекла погасителна давност от датата на деликта (25.07.2014 г.) или от влизане в сила на постановлението за възлагане – 22.05.2015 г. Сочи, че междувременно ищците са се снабдили със заповед за изпълнение срещу длъжниците Ч. за връщане на част от продажната цена в размер на 24 000 лв., като в следствие е поискано издадения срещу Ч. изпълнителен лист да бъде обезсилен. Отделно от това се сочи, че самите длъжници Ч. са претендирали обезщетение от ЧСИ отново поради отмяна на същото постановление, като се твърди, че при уважаване на този иск би се достигнало до едновременно обезщетяване на всички страни в процеса. Твърди се, че не са налице елементите на деликта, както и че изводите на

съдилищата по първоначалната частична искова претенция се основават на последващо тълкувателно решение. Възражава допълнително, че цената е платена само от единия ищец. Счита, че ответникът не е бил поставен в забава. Предявява обратен иск срещу третото лице-помагач ЗАД „Армеец“ АД за сумите, за които бъде осъден, ведно със законната лихва от предявяване на иска, както и разноски.

Третото лице-помагач ЗАД „Армеец“ АД, ответник по обратния иск, оспорва главния и обратния иск, като поддържа, че няма налице осъществен застрахователен риск, няма застрахователно покритие относно претенцията за такси и местен данък, както и че исковата претенция е погасена по давност. – л. 180 и л. 199.

От събраните доказателства, преценени в съответствие с доводите на страните във въззивното производство, се установява следната фактическа обстановка:

Пред настоящата инстанция фактическата обстановка по делото не е спорна и тя последователно е била изяснена в множество спорове по възникнали във връзка с конкретния казус претенции. Няма спор, че Е. Л. Ч. и Т. Ч. са били длъжници на банка, която въз основа на изпълнителен лист е образувала при ответника ЧСИ Г. Д. изп.д. № 400/214 г., като за тяхното процесуално представителство (тъй като не са открити) ЧСИ е назначил адвокат, посочен от САК. С постановление за възлагане от 21.04.2015 г. в полза на ищеца А. В. (няма спор, че същият е в брак с ищцата Т. В. – и по настоящем) е възложен недвижим имот, собственост на Ч., срещу цена от 95 985 лв., за която няма спор, че е платена и разпределена в полза на кредитора, за такси по изпълнението, а остатък от 62 956,77 лв. – отделен за възстановяване на длъжниците Ч. и изплатени. В производство по чл. 303 ГПК, по искане на Ч., постановлението за възлагане е отменено с окончателно решение № 34 от 21.04.2017 г. по гр.д. № 3066/2016 г., тъй като е прието, че ЧСИ незаконосъобразно е назначил особен представител посочен от САК, а длъжниците не са били надлежно представлявани от определен от СРС представител.

В друго производство ищите В. са заявили частично претенция срещу ЧСИ за обезщетяване на вреди, произтекли от заплащане на продажната цена за имот, по отношение на който постановлението за възлагане е отменено и по

отношение на който те не са станали собственици. С влязло в сила решение № 435607 от 22.06.2018 г. по гр.д. № 54455 от 2017 г., 48 с-в, СРС, потвърдено с окончателно решение № 5705/26.07.2019 г. по гр.д. № 13 857/2018 г., II-Г отд., СГС, искът е уважен в размер на 4672,64 лв., като част от продажната цена по публичната продан (общо 95 985 лв.), както и по отношение на заплатените от В.и такси по изпълнението и местен данък. В производството като трето лице е участвал и застрахователя ЗАД „Армеец“ АД.

При така очертаната фактическа обстановка по спорните въпроси се налагат следните правни изводи:

Уредената в чл. 74 ЗЧСИ вр. чл. 441, ал. 1 от ГПК отговорност за съдебния изпълнител е специален вид деликтна отговорност и за реализирането ѝ следва да бъдат установени следните предпоставки: 1) противоправно поведение при осъществяване на процесуални действия от съдебния изпълнител, 2) вина, която се презумира (чл. 45, ал. 2 ЗЗД) и презумпцията не е оборена, 3) настъпили имуществени вреди за ищеца, 3) причинно-следствена връзка между деянието на ЧСИ и вредите. Отнесено към конкретния случай, в тежест на ищцовата страна е да установи, че ответникът, в качеството му на ЧСИ, е допуснал виновно такива нарушения на установените процесуални правила, от които за ищите като пряка и непосредствена последица са настъпили вреди, в твърдения размер.

Исковата претенция, предмет на разглеждане в настоящото производство е заявена частично за остатъка, извън вече съдебно уважената по посоченото по-горе решение на СРС, потвърдено от СГС и влязло в законна сила. Със същото е прието за установено, че всички елементи от деликтния състав са налице и е постановено заплащане на обезщетение за част от продажната цена (4672,64 лв. – част от общо 95 985 лв.). (В спора пред СРС, респ. СГС, изцяло са присъдени плащанията за такси по изпълнението и местен данък, като в настоящото производство те не са претендирани и всички възражения относно тях са ирелевантни). Доколкото се касае до частичен иск, приложение намира т. 2 от ТР № 3 от 22.04.2019 г. по тълк. д. № 3/2016 Г., ОСГТК на ВКС. В същото е прието, че при уважаване на частичния иск обективните предели на сила на присъдено нещо обхващат основанието на иска, индивидуализирано посредством *правопораждащите* факти, страните по материалното правоотношение и съдържанието му до признатия

размер на спорното субективно материално право. Поради това, че общите правопораждащи юридически факти са едни и същи, както за частичния иск, така и за иска за останалата част от вземането, те се ползват от последиците на СПН при разглеждане на иска за останалата част от вземането. Недопустимо е в последващия исков процес за остатъка от вземането да се спори относно *основанието* на вземането. Позоваването в последващия процес (по иска за разликата) на факти, осуетяващи възникването на субективното материално право или опорочаващи правопораждащите правоотношения факти е недопустимо и преклудирано. Формираната СПН по частичния иск относно основанието, преклудира правоизключващите и правоунищожаващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право. Не се преклудират само правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането – напр. погасяване по давност, чрез плащане, прихващане и пр. Същото важи и за правоотлагащите възражения, защото е възможно да се твърдят факти, които отлагат изискуемостта. В ТР е прието, че „не може да се отрече възможността в новия исков процес за разликата до пълния размер на вземането, той (ответникът) да разполага и с други защитни средства, нерелевирани при разглеждането на частичния иск“, но няма никакво съмнение, че тези възражения могат да са само от категорията на правопогасяващите и правоотлагащите. Ето защо всички въведени от ответника ЧСИ и от неговия застраховател възражения относно възникването на правото за обезщетение от деликт не мога да бъдат пререшавани в настоящия казус, поради което не следва да бъдат обсъждани. Такива възражения са и тези по чл. 499 ГПК (дали това правило се прилага и в настоящият спор или касае само евикцията), дали ищците търпят вреди, тъй като същите се намират в имота и той не им е отнет и пр. (в тази връзка е отказано събиране на доказателства за установяване, в чия собственост е имота понастоящем).

Предвид казаното макар и да достига до различни правни изводи по съществуването на правния спор, настоящият състав се явява обвързан от силата на присъдено нещо, формирана от окончателното решение на СГС, което е постановено по частичен иск и не е било обект на касационен контрол с оглед цената му.

Предмет на проверка в настоящия процес обаче на общо основание е въведеното възражение за погасителна давност. Същото следва да се счете за неоснователно. Съгласно чл. 114, ал. 3 ЗЗД за вземания от непозволено увреждане давността почва да тече от откриването на дееца, а той не може да бъде установен преди да е открито извършеното нарушение. По друг повод (във връзка с вреди от деликт, съставляващ укриване на данъчни задължения) в свое решение ВКС е приел сочения по-горе извод. Решение № 380 от 13.10.2011 г. по гр. д. № 429/2011 г., IV г. о., ВКС. Отнесено към настоящия спор, се налага да се възприеме становището на първоинстанционния съд, според което преди постановяването на акта на ВКС от 21.04.2017 г. за отмяна на постановлението за възлагане, погасителна давност не е текла за иска за обезщетяване на вреди от деликт. До този момент не е било налице *установено* нарушение и не са били настъпили вреди – за ищците не е съществувало възможност да претендират обезщетение на такива, тъй като преди този момент, те са били собственици на процесния имот, а след 21.04.2017 г. за тях е настъпила вреда, тъй като са изгубили вещни права, за които са заплатили продажната цена. Именно последната съставлява вредата, която се претендира. Тъй като от този момент техният патримониум е бил увреден (с настъпилия пасив), от тогава за тях е възникнала и възможността да претендират обезвреда. В този смисъл е и даденото разрешение в т. 1 на Постановление № 2/1081 г. на Пленума на ВС, в което е посочва че при съответно приложение на чл. 114, ал. 1 ЗЗД следва да се приеме, че без да е напълно осъществен даденият фактически състав, вземането не би могло да се счете за изискуемо, т. е. необходимо е действително проявление на непозволеното увреждане, за да почне да тече давностният срок. Поради казаното и с оглед факта, че искът за остатъка от вземането е предявен на 10.12.2020 г., то погасителна давност от 21.04.2017 г. не е изтекла.

За пълнота на изложението следва да се отбележи, че разрешенията дадени в т. 2 на ТР № 3 от 22.04.2019 г. по тълк. д. № 3/2016 г., ОСГТК на ВКС не могат да се считат за новонастъпили обстоятелства, които да се вземат предвид при разрешаването на правния спор. Силата на присъдено нещо, която обвързва страните по спора относно правопораждащите факти за отговорността по чл. 74 ЗЧСИ вр. чл. 441 ГПК, поради влязъл в сила съдебен акт, не може да бъде преодоляна или дерогирана чрез сочената тълкувателна практика.

От основателността на разгледания по-горе иск се обуславя исковата претенция, предявена от ответника ЧСИ срещу неговия застраховател. За виновното (поради необорване на презумпцията на чл. 45, ал. 2 ЗЗД) и противоправно (според решение на ВКС) поведение на съдебния изпълнител (във връзка с изпълнение на служебните му задължения) и при валидна застраховка за професионална отговорност, ответникът по обратния иск дължи заплащане на застрахователно обезщетение. Неоснователно е възражението, че не се касае до покрит риск. Според сключения договор за застраховка „Професионална отговорност“ (чл. 469, ал. 1 КЗ), когато се установи противоправно поведение на застрахования (каквото е налице според ВКС) и от него са настъпили вреди (намаляване на патримониума на ищците със заплатената цена на имот, който им е отнет поради отмяна от съда на постановление за възлагане), то е налице настъпило застрахователно събитие. Последното, въпреки възраженията на застрахователя, съставлява покрит риск. Съгласно § 1, т. 3 от КЗ „застрахователен риск“ е обективно съществуващата вероятност от настъпване на вредоносно събитие, възникването на която е несигурно, неизвестно и независимо от волята на застрахователя, застрахования или третото ползващо се лице. Категорично и безспорно е, че противоправното поведение на ЧСИ, признато за такова от ВКС, не е било предвидимо, настъпването му не е било сигурно и не е било целено от дееца. Застрахователят дължи изплащане на всичко, което делинквентът насвой ред дължи на увредените лица, в случая – претендираната частично в настоящият процес претенция.

Давност за иска на ЧСИ срещу застрахователя не е изтекла. Същата е петгодишна и започва да тече от датата на настъпване на застрахователното събитие. Съобразно с изложеното по-горе, тя следва да е започнала да тече от обективизирането на елемента „незаконосъобразност“ на действието или от 21.04.2017 г. (актът на ВКС за отмяна на постановлението). Към датата на предявяване на обратния иск срещу застрахователя – 24.03.2021 г. давност не е изтекла.

Неоснователни са възраженията срещу допълнителното решение № 263226 от 1.11.2022 г. В постъпилия от ответника по главния иск писмен отговор е предявен обратен иск срещу привлеченото трето лице помагач. В петитума на обратния иск срещу застрахователя, ЧСИ е поискал ЗАД „Армеец“ АД да бъде осъдено да заплати „сумите, за които бъде осъден да

заплати на ищците по първоначалния иск, ведно със законната лихва от предявяване на иска“. В тази формулировка безспорно се включва цялата искова претенция на физическите лица, така както е заявена от същите в исковата молба. Неоснователно в този смисъл е възражението на застрахователя за настъпила преклузия.

Предвид всички изложени мотиви обжалваните решения ще следва да бъдат потвърдени. При този изход на спора ЧСИ дължи разноси на ответниците физически лица в размер на по 4615,57 лв. на всеки от тях, а застрахователят дължи на ЧСИ разноси в размер на 9 415,57 лв. за защитата по въззивната жалба срещу решенията, в частта, с която се уважава обратния иск, ведно с лихвите.

Воден от горните мотиви съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 262633 от 4.08.2022 г. по гр.д. № 13646/20 г., СГС, 2 с-в, и допълнително решение № 263226 от 1.11.2022 г.

ОСЪЖДА ЧСИ Г. С. Д., рег. № 781, да заплати на А. А. В., ЕГН *****, и Т. Н. В., ЕГН *****, разноси в размер на по 4615,57 лв. на всеки от тях.

ОСЪЖДА ЗАД „Армеец“ АД да заплати на Г. С. Д. разноси в размер на 9 415,57 лв.

Решението е постановено при участие на трето лице – помагач на страната на ответника – ЗАД „Армеец“ АД.

Решението може да се обжалва пред ВКС в месечен срок от съобщението до страните, че е изготвено.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____